

دیدگاه

هوش مصنوعی و تشخیص کرونا

● **ستار هاشمی**^{*}؛ نویسنندگان کتاب «کمپابی» که با عنوان «فقر احق می‌کند» به فارسی ترجمه شده است، به تفصیل درباره اثرات کمپابی و فقر منابع سخن گفته‌اند. در جایی از کتاب به مزایا و معایب حالت «تونل‌زنی» پرداخته می‌شود که در این حالت تمام تمرکز ذهن و استعداد انسان معطوف به کمپابی‌ای است که با آن مواجه است و محاسن و ایراداتی برای آن متصور است. به نظر می‌رسد نظام تصمیم‌گیری کشور ما نیز در مواجهه با شیوع ویروس کرونا دچار حالت «تونل‌زنی» شده و تمام منابع و امکانات کشور در اختیار نظام سنتی درمان است و همان‌گونه که اشاره شد، برای این مسئله مزایا و معایبی متصور است. نقطه قوت موضوع آنجاست‌که مدیریت متمرکز-اجرایی حول محور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در قالب «کمیته ملی» شکل گرفته است که از اختیارات قابل‌قبولی برخوردار است و تمام نهادهای کشور خود را ملزم به هماهنگی و همکاری کامل با این مدیریت متمرکز می‌بینند. از سوی دیگر نظام مدیریت و سیاست‌گذاری کشور به‌واسطه همین «تونل‌زنی» با تخصیص صد درصد توان و تمرکز خود به مدیریت بحران از طریق کمیته مذکور، فرصت نوآوری و خلاقیت و نگاه به ایجاد گوناگون بحران و بالطبع ظرفیت‌های ویژه کشور در دفع بحران را از خود سلب کرده است.

بحران کرونا در ایران حتماً ابعدای فراتر از حوزه بهداشت و درمان خواهد داشت و مقابله با آثار سوء و تبعات اجتماعی، روانی و اقتصادی آن خود به یک با چند «کمیته ملی» دیگر در همین ابعاد و با همین میزان از بسیج امکانات نیازمند است. از مأموریت‌های چنین کمیته‌هایی تمرکز بر جمع‌آوری داده مناسب در رابطه مستقیم با کادر درمانی و بیماران برای یافتن الگوریتمی برای کمک به بهبود احتمال تشخیص بیماری مبتنی بر مدل‌های تحلیل داده برای جلوگیری از فراگیری بیماری و اثرات سوء آن است.
باین‌حال اگر بپذیریم در مرحله فعلی حوزه درمان بالاترین اولویت را دارد و باز در ذیل همین حوزه، شناسایی و پیشگیری حکم خط مقدم را دارد، باید ظرفیت‌های مغفول علمی و پژوهشی کشور را برای پشتیبانی از این خط به میدان بیاوریم و باری از دوش شبکه بهداشت و درمان کشور برداریم. آنچه امروز شاهدش هستیم، کاملاً برعکس است و ترافیک کاری از تمام مسیرها به بیمارستان‌ها و نظام سلامت کشور ختم می‌شود.

برای چاره‌اندیشی در حوزه پیشگیری و تشخیص ابتدا باید روند موجود را به دقت بررسی کنیم. در فرایند حاضر، فرد مشکوک و دارای علائم ابتلا به ویروس کرونا ابتدا از طریق نمونه‌گیری از گلو یا بینی در سه مرحله با استفاده از کیت‌های PCR مورد آزمایش قرار می‌گیرد و در صورت مثبت‌بودن نتیجه، ابتلای او به ویروس کرونا قطعی می‌شود. در شرایطی که به‌واسطه تحریم‌ها تأمین کیت به میزان لازم خود به یک چالش بدل شده و از طرفی طولانی‌بودن زمان تست‌های سه‌گانه باعث شده جواب برخی تست‌ها پس از درگذشت فرد بیمار واصل شود، استفاده از ظرفیت علمی کشور برای فائق‌آمدن بر مشکل پیش‌رو ضروری به نظر می‌رسد. بررسی راهکارهای جدید در کشورها پیشرفته و تحلیل نقطه نظر متخصصان و استادان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور حاکی از آن است که امکان تشخیص ابتلا به ویروس کرونا (کووید ۱۹) از طریق آنالیز تصاویر رادیولوژی قفسه سینه با دقت بالاتر و سرعت بیشتر وجود دارد. در این روش پس از تصویربرداری سی‌تی‌اسکن از قفسه سینه، وجود نمای Ground Glass در ریه بیمار مورد بررسی قرار می‌گیرد که در مراحل حاد عارضه به‌صورت Consolidation قابل رؤیت است. باوجوداین کمبود منابع انسانی و متخصص موضوعی از یک سو و توزیع نامناسب تجهیزات در پهنه جغرافیایی کشور از سوی دیگر، استفاده فراگیر از روش اخیر را با توجه نرخ بالای شیوع بیماری غیرممکن می‌کند. با عنایت به نرخ شیوع بیماری و تعداد افراد مبتلا به ویروس، با ایجاد امکان دسترسی به اطلاعات بالینی و رادیولوژی افراد با رعایت اصل محرمانگی و حفظ حریم خصوصی، داده‌های مناسبی در اختیار است که می‌توانند پایه و اساس «دیگری ماشین» و «هوش مصنوعی» جهت احتمال تشخیص دقیق و سریع ابتلا به کرونا با استفاده از ظرفیت ارزشمند هوش مصنوعی کشور باشد. این رویکرد در حضور پزشک متخصص می‌تواند به‌عنوان یک سامانه تصمیم‌یار کمک شایانی برای بهبود دقت و کاهش خطای انسانی ناشی از خستگی توانفرسای بحران موجود در نظر گرفته شود. همچنین در مناطقی از کشور که با کمبود پزشک متخصص مواجه هستند، سیستم آموزش دیده به کمک هوش مصنوعی می‌توانند کمک درخوری برای غربالگری بیماران احتمالی و بهبود شناسایی و احتمال تشخیص باشد.
که پاره‌ای دیگر از مناطق که به دلیل کمبود امکانات، دسترسی به دستگاه سی‌تی‌اسکن امکان‌پذیر نیست، با بهره‌گیری از اطلاعات بالینی می‌توان به نتایج قابل قبولی رسید و از اعزام بیماران مشکوک به مراکز دیگر و امکان ابتلای ایشان جلوگیری کرد.

● **معاون فناوری و نوآوری و وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات**

علی ایوبی؛ دولت در هفته گذشته پیش‌نویس لایحه‌ای را به کمیسیون لوایح هیئت دولت فرستاده که در صورت نهایی‌شدن آن، قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات ریاست‌جمهوری تغییر می‌کند. تعیین حدود اختیارات رئیس‌جمهوری در سال ۶۵، یعنی حدود ۳۴ سال پیش تصویب شده است؛ اما در پیش‌نویس جدید تغییراتی صورت گرفته که به عقیده دولتی‌ها، ضمانت اجرای مسئولیت رئیس‌جمهور در زمینه قانون اساسی را فراهم می‌کند. حسن روحانی، شش سال و نیم است که ریاست دولت را بر عهده دارد و تقریباً در همه این سال‌ها با چالش و مشکلات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مواجه بوده است. روحانی از چندی پیش بر این امر اصرار می‌ورزید که برای اداره کشور نیاز به «اختیارات ویژه» دارد؛ اختیاراتی که رؤسای‌جمهور پیش از او نیز برای به دست آوردن آن تلاش کردند. مهم‌ترین آن در دولت اصلاحات اتفاق افتاد که به «لوايح دوقلو» معروف شد. سیدمحمد خاتمی لایحه تبیین اختیارات را به مجلس ارائه داد تا مشخص شود اگر مطابق اصل ۱۱۳ مسئول اجرای قانون اساسی است، حوزه اختیارات او تا کجاست و چگونه می‌تواند قانون اساسی را در قوای خارج از کنترل خود اجرا کند؛ هرچند در نهایت دولت این لایحه را پس گرفت و به جای نرسید. ماجرای محدودیت اختیارات رئیس‌جمهوری اتفاقی بود که بعدها تحت عنوان تدارک‌انچی‌بودن به نقل از محمد خاتمی معروف شد؛ اگرچه او بعدها گفت این جمله را نگفته و منظورش این بوده که اختیارات رئیس‌جمهور باید با توجه به مسئولیتش توسعه یابد.

با توجه به شرایط این روزها، رئیس‌جمهوری می‌خواهد با گرفتن اختیارات جدید، مسیر اجرایی دولت را هموار کند و اصولی را که در قانون اساسی بر عهده او گذاشته شده است، انجام دهد؛ هرچند پیش از این نیز حسن روحانی «مششور حقوق شهروندی» را ساماندهی کرده بود که منتقدان گفتند همان نکاتی در آن گفته شده که در قانون اساسی هم وجود دارد و چنین منشوری دست دولت را باز نکرده است. حالا دولت در لایحه جدید به دنبال افزایش اختیاراتی است که برخی از آنان را می‌توان دخالت در کار قوای دیگر دانست. صادق زیباکلام، استاد علوم سیاسی، در خصوص اینکه چرا حسن روحانی دنبال اختیارات ویژه است، به «شرق» گفت: «من واقعا نمی‌دانم

۳۴ سال از آخرین تغییر حدود اختیارات رئیس‌جمهور می‌گذرد

دولت به دنبال افزایش اختیارات حسن روحانی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

علی ایوبی

حزوی بود که یادی از دوران دفاع مقدس کرد و گفت: «همان‌گونه که در جنگ هشت‌ساله اختیارات ویژه‌ای را از امام راحل گرفته و توانستیم جنگ را اداره کنیم و حتی موفقیت‌های بسیاری را به دست آوریم، امروز هم به چنین اختیاراتی نیاز داریم. در هیچ دوره‌ای در تبادلات بانکی و فروش نفت با مشکلات و شرایط امروزه مواجه نبوده‌ایم؛ لذا نیازمند تمرکز و احساس شرایط جنگ اقتصادی از سوی همه هستیم».

اشاره او به «شورای‌عالی پشتیبانی جنگ» بود که در سال ۱۳۶۵ با موافقت امام خمینی(ره) ایجاد شد و ریاست آن برعهده رئیس‌جمهوری بود و حسن روحانی به‌عنوان نماینده مرحوم آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی در آن شرکت می‌کرد. اینکه چرا رئیس‌جمهور به یاد این شورا افتاده بود به این دلیل بود که شرایط اقتصادی به‌وجودآمده و انتقاداتی که به دولت درخصوص مسائل فرهنگی و سیاست خارجی می‌شد، روحانی را بر آن داشت تا نیاز به اختیارات ویژه را حس کند. او در دیدار با فعالان سیاسی هم گفته بود: «وقتی از دولت سؤال و مطالبه‌ای می‌شود، باید از طرف دیگر بررسی شود که دولت چه مقدار در حوزه‌های مورد سؤال دارای اختیار بوده است. باید در حد توان و در حوزه اختیارات رئیس‌جمهور از دولت مطالبه داشت». سخنان پیش از عید ۹۸ رئیس‌جمهوری هم نشان می‌دهد که او مدت‌هاست دغدغه این اختیارات را داشته و در مورد آن بارها با مقام معظم رهبری

نیز مشورت کرده است. او در گیلان گفته بود: «در این جلسات به رهبر معظم انقلاب گفتم که در این مرحله نیاز به یک فرمانده داریم تا همه مردم و ارکان نظام با یک فرماندهی واحد دشمن را شکست دهند و پیشنهاد دادم که ایشان به‌عنوان رهبر نظام، فرماندهی جنگ اقتصادی را برعهده بگیرند و همه مسئولان و قوای کشور در خدمت ایشان باشند تا مسیر و راه را آن‌گونه که ایشان هدایت می‌کنند، ادامه دهیم. مقام معظم رهبری گفتند الان شرایط جنگ است و نیاز به فرمانده این جنگ داریم که باید فرمانده آن رئیس‌جمهور باشد».

قانون اساسی چه می‌گوید؟

طبق اصل ۱۱۳ پس از مقام رهبری، رئیس‌جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود، برعهده دارد. بر این اساس، قانون اساسی اعطای اختیار ویژه به رئیس‌جمهور را پیش‌بینی نکرده، ولی در اصل ۷۹ آمده: در حالت جنگ و شرایط اضطراری نظیر آن، دولت حق دارد با تصویب مجلس شورای اسلامی موقتاً محدودیت‌های ضروری را برقرار نماید، ولی مدت آن به‌رحال نمی‌تواند بیش از ۳۰ روز باشد و در صورتی که ضرورت همچنان باقی باشد دولت موظف است مجدداً از مجلس کسب مجوز کند؛ یعنی رئیس‌جمهور در شرایط جنگی می‌تواند با مصوبه مجلس، محدودیت‌هایی اعلام کند اما اینکه بخواهد قانون را نقض و از یگیرد قضائی در امان باشد در قانون اساسی پیش‌بینی نشده است. باین‌حال رئیس‌جمهور بارها تلاش و درخواست کرده تا اختیارات بیشتری داشته باشد. حسن روحانی، شهرویر امسال و در هفته دولت با اشاره به اینکه مسئولیت‌ها، منطق با اختیارات بوده و دولت باید صاحب قدرت و اختیار باشد، گفته بود: «این به معنای دیکتاتوری و خودرایی نیست، بلکه به معنای آن است که تمام دستگاه‌ها باید از دولت حمایت کنند».

زیباکلام درباره استفاده روحانی از اختیارات به این‌گونه نوشت: «روحانی مانند فردی است که از اتومبیلی که دارد، استفاده نمی‌کند، اما می‌خواهد دو اتومبیل دیگر هم بخرد و در پارکینگ بگذارد. آن چیزی که جایگاه یک فرد مسئول را تعریف می‌کند، این نیست که اصول و ضوابط و قوانین چیست، بلکه شخصیت آن مسئول مهم است.

ادامه در صفحه ۱۵

سیاست

روزنه

به‌علت توصیه‌های بهداشتی مسئولان و متخصصان امور بهداشتی و درمانی

سخنرانی نوروزی مقام معظم رهبری در مشهد برگزار نمی‌شود

● **پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری**؛ دفتر مقام معظم رهبری در اطلاعیه‌ای اعلام کرد مراسم سخنرانی حضرت آیت‌الله خاتمه‌ای که همه‌ساله در روز اول سال نو در حرم مطهر رضوی برگزار می‌شد، امسال به علت توصیه‌های بهداشتی برای جلوگیری از گسترش بیماری ناشی از ویروس کرونا برگزار نخواهد شد و معظم‌له به مشهد مقدس سفر نخواهند کرد. متن اطلاعیه به این شرح است: به اطلاع ملت شریف ایران اسلامی می‌رساند به علت شیوع ویروس کرونا و توصیه‌های اکید مسئولان و متخصصان امور بهداشتی و درمانی مبنی بر پرهیز از برگزاری تجمعات و خودداری از سفر و خارج‌شدن از شهرها با هدف جلوگیری از گسترش بیماری، مراسم سخنرانی رهبر معظم انقلاب اسلامی(مدظله‌العالی) که همه‌ساله در روز اول سال نو در حرم مطهر حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا علیه‌السلام برگزار می‌شد، امسال برگزار نخواهد شد و معظم‌له به مشهد مقدس سفر نخواهند کرد. امید است با رعایت کامل دستورالعمل‌های بهداشتی و با توسل و التجاء به درگاه پروردگار متعال، هرچه زودتر عافیت قرین مردم عزیزمان شود. همچنین از خداوند متعال شفاء و سلامتی برای مبتلایان این بیماری را مسئلت می‌نمایم. همچنین بنا بر اعلام روابط عمومی وزارت بهداشت مقام معظم رهبری با پیشنهاد وزیر بهداشت مبنی بر شهید خدمت محسوب‌شدن کادر پزشکی، پرستاری، بهداشتی و خدماتی که در جبهه خدمت‌رسانی به بیماران مبتلای به کرونا جان خود را از دست دادند، موافقت کردند. وزیر بهداشت در نامه‌ای خطاب به مقام معظم رهبری در این ارتباط نوشته بود: «با احترام، همان‌گونه که مستحضرد، در گرفتاری اخیر کشور متعاقب ابتلای ناگهانی تعدادی از هم‌وطنان عزیزمان به بیماری کرونا، پزشکان و پرستاران و کادر بهداشتی و خدماتی مراکز مختلف به‌عنوان مدافعان سلامت دل به دریا زدند و پروانه‌وار کرد بیماران گشتند. خانه و زندگی را ترک نمودند و از عزیزان و خانواده دور ماندند و بعضاً به دلیل آلودگی به ویروس، جان خویش را در راه خدمت صادقانه از دست دادند. از آنجا که این عزیزان جان‌برفک همچون مدافعان حرم در دفاع از حریم سلامت مردم جان‌فشانی کردند، از حضرت‌عالی تقاضا دارم، موافقت فرمایید جان‌باختگان تیم پرستاری، پزشکی و خدماتی بخش‌های مراقبت از بیماران کرونایی به‌عنوان شهید محسوب گردند.»

یادداشت

دولت کجاست؟!

سالار سیف‌الدینی

● یکی از متداول‌ترین جملاتی که این روزها شنیده می‌شود، این پرسش است: «دولت کجاست؟».

کرونا بحرانی فراگیر بود که دامنه توسعه آن بیشترین فضاهای جغرافیایی و بیشترین جمعیت را به خود مشغول کرده است. حتی دفاع مقدس نیز بیش از چند استان را درگیر نکرد که تمرکز از آستان‌تر نمی‌کرد. اما امروز صحنه‌هایی تامل‌برانگیز، یکی پس از دیگری رقم می‌خورد که باید به آنها فکر کرد. فیلم افسر پلیسی که به مردم می‌گوید: «من فردا با دستور خودم راه شمال را می‌بندم» از تصویر مردمی که خودسرانه و با تصمیم خود راه را می‌بندند و بدون اینکه قوه قهریه دخالت کند، به خودروها حمله می‌کنند، در شرایط «عادی» این اقدام جرم محسوب می‌شود و حتی حکم فقهی قطع‌الطریق برای آن وجود دارد اما امروز شرایط عادی نیست و مردم دچار اضطراب هستند و اضطراب نیز از عوامل رافع مسئولیت یا مخففه جرم است. پرسش اینجاست که این شرایط غیرعادی و «استثنائی» تا کی ادامه دارد؟! در فلسفه حقوق عمومی کارل اشمیت، حاکم در حالت عادی در خواب است اما وقتی موقعیت عادی در خطر لغزیدن به ورطه استثنا یعنی خطر مهلک استثنائی باشد، از خواب بیدار می‌شود. اما ظاهراً امروز گویا در شرایط بحرانی و مهلک (استثنا) در خواب است و در شرایط عادی برای گرفتن مالیات و پاره‌ای تکلیف از خواب بیدار می‌شود. از همین روست که وقتی مردم به حضور و اقتدار دولت نیاز دارند، دولت غایب است و پرسش اولیه مدام تکرار می‌شود.

میزان اقتدار حاکمیت و تدبیر دولت در مواقع استثنائی قابل ارزیابی است وگرنه در دولت‌های ضعیف هم چرخه زندگی در شرایط عادی خواهد چرخید. دولت اصولاً مالکیت انحصاری بر حق تصمیم‌گیری را دارد؛ بنابراین دولت‌های مقتدر قادر به تصمیم‌گیری در بحران هستند. آنچه اکنون در حال رخ‌دادن است، علاوه بر مدیریت چندپاره غیبت اقتدار دولت در بحران است که نتیجه منطقی آن فقدان اقتدار است.

ادامه در صفحه ۳